

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

01 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie și Plămădeală Ghenadie,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Sandu Stela în numele inculpatului Cazaciuc Vitalie, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 octombrie 2019, în cauza penală în privința lui

Cazaciuc Vitalie xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 15.09.2003 – 21.05.2004;
Instanța de apel: 21.07.2004 – 06.10.2004;
Instanța de recurs în anulare: 17.09.2008 – 16.12.2008;
Instanța de apel: 22.09.2015 – 21.09.2016;
Instanța de apel: 11.02.2019 – 09.10.2019.
Instanța de recurs: 05.09.2022 – 01.02.2023.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți din 21 mai 2004, Cazaciuc Vitalie a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art.123¹ Cod penal (redacția Legii din 1961), fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de 14 ani închisoare, cu executare în colonie de corectare prin muncă cu regim înăsprit.

Prin aceeași sentință a fost condamnat și Bulanovici Vladimir, în privința acestuia hotărârile judecătorești nu se contestă cu recurs ordinar.

A fost admisă acțiunea civilă, fiind dispusă încasarea în mod solidar de la Cazaciuc Vitalie și Bulanovici Vladimir în beneficiul lui Țîcînschi Emilia, suma de 8100 dolari SUA în echivalentul valutei naționale la momentul executării sentinței, cu titlu de prejudiciu material.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că Cazaciuc Vitalie și Bulanovici Vladimir, prin înțelegere prealabilă cu alte persoane și cu împărțirea rolurilor, la 03.08.1997, aproximativ la ora 23:30, prin pătrunderea în casa de pe xxxx, au comis un atac tâlhăresc însoțit de amenințarea cu aplicarea violenței periculoase pentru viața lui Țîcînschi Emilia și Țîcînschi Dumitru, aplicând arme – o grenadă, o armă de foc și un cuțit, fiind mascați, au sustras 9100 dolari SUA, ceia ce la momentul comiterii infracțiunii 41860 lei, cauzându-le pătimașilor daună în proporții deosebit de

mari.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 octombrie 2004, au fost respinse apelurile declarate, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

4. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 16 decembrie 2008, au fost admise recursurile în anulare declarate, casată parțial sentința Judecătorei Bălți din 21 mai 2004 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 octombrie 2004, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, după cum urmează, acțiunile lui Cazaciuc Vitalie au fost recalificate de la art.123¹ Cod penal (redacția anului 1961) în prevederile art.188 alin.(2) lit. b), d), e), f) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 12 ani închisoare, fără amendă, în penitenciar de tip semiînchis.

În rest, dispozițiile hotărârilor atacate au fost menținute.

5. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 septembrie 2016, a fost respins ca inadmisibil, apelul declarat, cu menținerea sentinței.

6. Ne fiind de acord cu soluția primei instanțe, avocatul Ostavciuc Dinu în numele inculpatului, a declarat apel prin care a solicitat casarea acesteia, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Cazaciuc Vitalie să fie achitat, pe motiv că fapta nu a fost comisă de el, cât privește acțiunea civilă înaintată consideră că urmează să fie respinsă.

În motivarea apelului a invocat că, nu a participat la examinarea cauzei în instanța de fond, cu materialele cauzei penale și hotărârile judecătorești a luat cunoștință doar la data de 22 ianuarie 2019.

De asemenea, a menționat că instanța de fond n-a concretizat în sentință ce acțiuni au fost comise de Cazaciuc Vitalie în momentul săvârșirii infracțiunii. Nu au fost indicați nici ceilalți autori în afară de Bulanovici Vladimir, precum nici în ce constă participarea și contribuția materială a fiecărui participant.

Totodată, a mai indicat că, instanța de fond nu a apreciat probele din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, și, în așa mod, a ajuns la concluzia greșită că Cazaciuc Vitalie a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.188 alin.(2) lit. b), d), e), f) Cod penal.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 octombrie 2019, a fost respins ca fiind depus peste termen, apelul declarat, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

7.1. În motivarea soluției emise, instanța de apel a indicat că, ținând cont de prevederile art.402 Cod de procedură penală, *(1) Termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel. (3) În cazurile prevăzute în art.401 alin.(1) pct.5) și 6), calea de atac poate fi exercitată de îndată după pronunțarea încheierii, prin care instanța a dispus asupra cheltuielilor judiciare sau a luat o altă măsură, dar nu mai târziu de 15 zile de la pronunțarea sentinței prin care s-a soluționat cauza. Judecarea apelului se face numai după soluționarea cauzei în fond, în afară de cazul când procesul a fost suspendat.(4) Dacă procurorul care a participat la judecarea cauzei sau partea vătămată a declarat în termen apel în defavoarea inculpatului, procurorul participant în instanța de apel, în termen de 15 zile de la data primirii de către parte a copiei apelului declarat, poate declara apel suplimentar, în care poate invoca motive adăugătoare de apel.(5) Dacă inculpatul declară apel în termen și își înlocuiește apărătorul, noul apărător, în termen de 15 zile*

de la data primirii de către parte a copiei apelului declarat, poate declara apel suplimentar pentru inculpat, în care poate invoca motive adăugătoare de apel.(6) În cazul declarării apelurilor suplimentare în condițiile alin.(4) și (5), copiile de pe apelurile suplimentare se înmânează părților și se acordă timp necesar pentru pregătirea către judecarea apelurilor., art.403 Cod de procedură penală, (1) Apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. (2) Până la soluționarea repunerii în termen, instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii. și art.404 Cod de procedură penală, (1) Participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. (2) Apelul declarat peste termen nu suspendă executarea sentinței. (3) Instanța de apel poate suspenda executarea sentinței atacate.

În continuare, instanța de apel a reiterat că, termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin lege. El este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși apelul a fost declarat după expirarea termenului, el urmează a fi respins ca fiind declarat peste termen, cu excepția când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

În acest sens, instanța de apel a notat că din materialele dosarului rezultă, că la data de 21.05.2004 a fost adoptată sentința pe cauza penală de învinuire a lui Cazaciuc Vitalie în baza art.123¹ Cod penal, ulterior acțiunile au fost recalificate în baza art.188 alin.(2) lit. b), d), e), f) Cod penal.

Instanța de apel a menționat că, sentința a fost supusă verificării de către instanțele de judecată ierarhic superioare, fiind pronunțate hotărârile din 06.10.2004, 16.12.2008, 08.02.2010 și 21.09.2016. A mai notat că, în cadrul ședinței instanței de fond și la pronunțarea sentinței, a participat avocatul inculpatului Cazaciuc Vitalie, care n-a declarat apel împotriva sentinței din 21.05.2004. De asemenea nici inculpatul Cazaciuc Vitalie n-a atacat sentința.

Astfel, instanța de apel a reținut că, din mandatul nr.1151431 seria MA din 31.05.2018 rezultă că, avocatul Ostavciuc Dinu a încheiat la 31.05.2018 cu nr.82 contractul de asistență juridică cu inculpatul Cazaciuc Vitalie, fapt contrasemnat de acesta pe verso mandat.

Potrivit ștampilei judecătoriei Bălți de pe cererea de apel cu nr.3338 din 07.02.2019, avocatul Ostavciuc Dinu a înaintat apel împotriva sentinței Judecătoriei Bălți din 21.05.2004 la data de 07.02.2019.

În continuare, instanța de apel a reiterat că, pentru avocatul Ostavciuc Dinu, termenul de 15 zile de declarare a apelului a început să curgă din data de 01.06.2018, apelul urmând a fi depus nu mai târziu de 16.06.2018, apelul fiind depus, însă, la data de 07.02.2019, deci, peste termenul legal de 15 zile.

Conform art.403 Cod de procedură penală, apelul, declarat după expirarea termenului prevăzut de lege, este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată, că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării

despăgubirilor materiale. Un astfel de termen în speța dată n-a fost respectat.

Instanța de apel a menționat că, din înscrisurile prezente la materialele cauzei penale, rezultă că sentința Judecătorei Bălți din 21.05.2004 a devenit definitivă la data de 06 octombrie 2004.

Prin dispoziția nr.15441 din 23.11.2004, sentința Judecătorei Bălți din 21.05.2004 a fost trimisă pentru executare la Penitenciarul nr.11 Bălți.

Mai mult, de la data încheierii contractului de asistență juridică cu inculpatul Cazaciuc Vitalie, avocatul Ostavciuc Dinu a avut suficient timp ca să studieze materialele cauzei penale și să înainteze apel, însă, nici acest termen n-a fost respectat.

Instanța de apel a mai precizat, faptul că avocatul Ostavciuc Dinu a făcut cunoștință cu materialele cauzei la 22.01.2019 (după mai bine de 7 luni de la încheierea contractului de asistență juridică), nu este un motiv de a fi considerat în termen apelul. Inculpatul Cazaciuc Vitalie și avocații acestuia n-au atacat în termen sentința Judecătorei Bălți din 21.05.2004, ce se confirmă prin materialele cauzei.

De asemenea, în apelul declarat de către avocatul Ostavciuc Dinu nu s-a solicitat repunerea în termen și nici nu sa motivat prin situația de fapt și prevederile legale – din care motive sentința a fost atacată peste termenul de 15 zile de la pronunțare, 15 zile de la începerea executării sau 15 zile de la încheierea contractului de asistență juridică.

Instanța de apel a reținut și faptul că, atât în cererea de apel, cât și în ședința instanței de apel, avocatul n-a indicat nici un temei legal care ar motiva întârzierea și repunerea în termen a apelului.

8. Avocatul Sandu Stela în numele inculpatului, fără a invoca unul din temeiurile pentru recurs prevăzute la art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, contestă hotărârile instanțelor de fond cu recurs ordinar, solicitând casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Cazaciuc Vitalie să fie achitat, cât și repunerea în termen de declarare a recursului.

În dezvoltarea argumentelor recursului, apărarea susține că, în lipsa unui temei legal, instanța de apel a preluat argumentele acuzării și a primei instanțe, neîntemeiat respingând cele obiective - invocate de către apărare, or, în cadrul examinării apelului, instanței de judecată nu i-au fost prezentate probe care ar demonstra vinovăția inculpatului.

A subliniat apărarea că, la 15.07.2022 a făcut cunoștință cu materialele cauzei penale precum și cu deciziile instanței de apel din 21.09.2016 și 09.10.2019, din aceste considerente solicitând repunerea în termen de depunerea cererii de recurs.

6. Procurorul a prezentat referință pe marginea recursului depus de partea apărării, și a pledat pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind declarat peste termen.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente.

Potrivit art.432 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este declarat peste termen.

În conformitate cu prevederile art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

În corespundere cu art.art.418 alin.(1), 338 alin.(2)-(4), 340 alin.(1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile, copia de pe hotărârea motivată.

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată, că conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 09 octombrie 2019 (f.d.127-130, vol. II) a fost pronunțat dispozitivul deciziei instanței de apel în prezența avocatului Paladi Rodica, cu înștiințarea acestuia despre pronunțarea și primirea deciziei integrale, pentru data de 06 noiembrie 2019.

Reieșind din actele cauzei, rezultă că la data stabilită – 06 noiembrie 2019, avocatul Paladi Rodica, din motive necunoscute, nu s-a prezentat la pronunțarea deciziei motivate, însă la 09 noiembrie 2019, fiindu-i înmănată copia deciziei motivate, potrivit recipisei anexate la materialele dosarului. (f.d.135, vol. II)

De asemenea, din materialele dosarului se constată că copia deciziei motivate, la 07 noiembrie 2019, a fost expediată avocatului inculpatului, Ostavciuc Dinu și inculpatului, fapt confirmat prin scrisoarea de expediere anexată la materialele cauzei (f.d.136, vol. II).

Astfel, Colegiul penal menționează că, potrivit prevederilor art.422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel, curge de la data pronunțării acesteia.

Așadar, în speță, termenul de declarare a recursului conform art.422 Cod de procedură penală, a început să curgă din 07 noiembrie 2019, iar ultima zi pentru declararea recursului fiind 07 decembrie 2019, pe când recursul ordinar declarat de avocatul Sandu Stela a fost depus la 12 august 2022, prin urmare, cu omiterea termenului de 30 de zile stabilit de lege.

În astfel de circumstanțe, rezultă că recursul declarat de avocatul Sandu Stela, urmează a fi respins ca inadmisibil, deoarece este depus peste termen.

În contextul celor enunțate mai sus, Colegiul penal remarcă faptul, că termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca inadmisibil fiind tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art.6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice. În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza *Ponomariov vs Ucraina* (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare

de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Colegiul penal reține și jurisprudența CtEDO în hotărârea pronunțată în cauza *Bodiu vs. Republica Moldova* din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art.6§1 CEDO.

În astfel de circumstanțe, rezultă că recursul declarat de către avocatul Sandu Stela în numele inculpatului, urmează a fi respins ca inadmisibil, deoarece este depus peste termen.

8. În temeiul art.432 alin.(1), (2) pct.2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Sandu Stela în numele inculpatului Cazaciuc Vitalie, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 09 octombrie 2019, în cauza penală în privința lui *Cazaciuc Vitalie xxxx*, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 16 martie 2023.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie